

Flexibilisering van Natura 2000?

In de juridische vakpers is iedereen opeens naarstig op zoek naar flexibilisering van de habitattoets voor Natura 2000-gebieden. Zo werd in het tijdschrift Milieu en Recht¹ de vraag opgeworpen of er ondanks significant negatieve effecten toch vergunning kan worden verleend als bij de passende beoordeling blijkt dat andere instandhoudingsdoelstellingen er beter van worden. Als voorbeeld werd het uitbaggeren van de jachthaven van Schiermonnikoog genoemd. Door het storten van slib verdwijnt areaal van habitatype H1140 (droogvallende slik- en zandplaten) ten gunste van H1330 (kwelders) en H1310 (zilte pioniersbegroeiing). Voor alle drie zijn voor het Wad instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd en dus dient de vraag zich aan: kun je uitwisselen tussen de instandhoudingsdoelstellingen?

De heersende leer beantwoordt die vraag met nee, maar de auteurs wijzen op de letterlijke tekst van artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Die heeft het over een passende beoordeling 'rekening houdend met' de instandhoudingsdoelstellingen en dat er toestemming kan worden verleend wanneer 'de natuurlijke kenmerken' niet zullen worden aangetast. Rekening houden met: is dat hetzelfde als toetsen aan? En wordt met die natuurlijke kenmerken nou wel één-op-één de instandhoudingsdoelstellingen bedoeld?

De auteurs ontleen aan deze letterlijke tekst een beoordelingsvrijheid en een wegingsruimte voor het bevoegd gezag. Er moet uiteindelijk wel meerwaarde ontstaan voor het gebied en ook zij wijzen erop dat het slimmer is om te zorgen voor ecologisch surplus dan, zoals nu vaak gebeurt, een minimalistische benadering te hanteren. De balans moet positief uitvallen. Zij zijn voorstander van adaptief beheer, zeker voor hoogdynamische gebieden als Waddenzee en Noordzeekustzone: 'dat wil zeggen dat de instandhoudingsdoelstellingen niet in beton gegoten

zijn en dat geaccepteerd wordt dat habitattypen zich door het gebied heen bewegen en dat het areaal fluctueert'. Zandbanken transformeren in kwelder of duin etcetera.

Natuurlijke kenmerken in plaats van 'in beton gegoten' instandhoudingsdoelstellingen, 'rekening houden met' in plaats van 'toetsen aan': het zijn interessante bespiegelingen en de tekst van de richtlijn laat deze kritische exegese inderdaad ook toe. Het gaat om de balans van duurzame gebiedsontwikkeling en bij een balans hoort inderdaad niet een toetsing aan betonnen instandhoudingsdoelstellingen. In wezen lijken ook deze auteurs uiteindelijk voor meer weging en minder toetsing te pleiten. In ons Vakblad van maart 2013 (p. 38/9) had ik dat ook al gedaan en heette de Juridica niet voor niets al retorisch 'Habitattoets of duurzaamheids-weging'. Ik denk ook echt dat dat de kern van de komende wetgevingsdiscussie zal worden.²

De auteurs uit tijdschrift Milieu en Recht ontleen hun flexibilisering aan de letterlijke tekst van de EU-richtlijn, terwijl ik het ontleen aan het EU-verdrag. Beide zijn toch redelijk sterke juridische argumenten, zou je zeggen, maar in Milieu en Recht wordt terecht opgemerkt dat ook nog 'de politieke wil en het lef om het ook daadwerkelijk te doen' nodig is. Die politieke wil bespeur ik intussen zo links en rechts wel. Het wachten is nu op een bevoegd gezag – bij de habitattoets is dat dus meestal een provincie – met lef.

Fred Kistenkas, Wageningen UR, fred.kistenkas@wur.nl

¹ P. Mendelts en L. Boerema, Een ruimere jas voor Natura 2000?, M&R 2012, p. 310-316.

² F.H. Kistenkas, Recht voor groenblauwe ruimte, Wageningen Academic Publishers 2012, p. 29-30, p. 125-127 en p. 178-179.



Rijkswaterstaat - 27 maart 2007 | Jachthaven Schiermonnikoog